

AUDITDA RISKARNI BAHOLASH VA AUDITNI REJALASHTIRISH JARAYONI

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

“Boshqa tarmoqlarda buxgalteriya hisobi va audit” kafedrası

*assistenti **Zaripova Sayohat Zafarovna***

sayokhatzaripova98@mail.ru

Samarqand iqtisodiyot va servis instituti

Iqtisodiyot fakulteti

Iqtisodiy xavfsizlik yo‘nalishi

IKX-123 3-kurs talabasi

Shodmonova Shahnozabonu Sayit qizi

shodmonovashahnozabonu04@gmail.com

Anotatsiya

Mazkur maqolada audit jarayonida risklarni baholashning nazariy va amaliy jihatlari hamda auditni rejalashtirish jarayonining mazmun-mohiyati yoritilgan. Audit riskining tarkibiy qismlari, ya’ni ajralmas risk, nazorat riski va aniqlamaslik riski tahlil qilinib, ularning auditorlik rejasini shakllantirishdagi o‘rni asoslab berilgan. Shuningdek, risklarga asoslangan audit yondashuvi orqali auditorlik tekshiruvining samaradorligini oshirish, audit resurslaridan oqilona foydalanish va auditorlik xulosasining ishonchliligini ta’minlash masalalari ko‘rib chiqiladi. Tadqiqot natijalari

auditni puxta rejalashtirish va risklarni to'g'ri baholash auditorlik faoliyatining sifatini oshirishda muhim omil ekanligini ko'rsatadi.

Anotation

This article examines the theoretical and practical aspects of risk assessment in auditing and the essence of the audit planning process. The components of audit risk, namely inherent risk, control risk, and detection risk, are analyzed, and their role in forming the audit plan is substantiated. The study also discusses how a risk-based audit approach enhances audit effectiveness, ensures efficient use of audit resources, and improves the reliability of the audit opinion. The findings indicate that proper risk assessment and thorough audit planning are key factors in improving the quality of audit activities.

Kalit so'zlar: audit, audit risk, risklarni baholash, auditni rejalashtirish, ajralmas risk, nazorat riski, aniqlamaslik riski, auditorlik dalillari, ichki nazorat, audit samaradorligi.

Keywords: audit, audit risk, risk assessment, audit planning, inherent risk, control risk, detection risk, audit evidence, internal control, audit effectiveness

KIRISH.

Bozor iqtisodiyoti sharoitida xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyatining shaffofligi, moliyaviy axborotning ishonchliligi va hisobdorlik darajasi iqtisodiy barqarorlikni ta'minlashning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu jarayonda auditorlik faoliyati alohida ahamiyat kasb etib, u moliyaviy hisobotlarning haqqoniyligini mustaqil baholash, moliyaviy intizomni mustahkamlash hamda manfaatdor foydalanuvchilarning ishonchini ta'minlashga xizmat qiladi. Ayniqsa, audit jarayonida risklarni baholash va auditni puxta rejalashtirish auditorlik tekshiruvining sifatini belgilovchi asosiy bosqichlar sifatida namoyon bo'ladi. O'zbekiston Respublikasida iqtisodiyotni liberallashtirish, xususiy sektor ulushini

o'shish, investitsiya muhitini yaxshilash va xalqaro moliya bozorlariga integratsiyalashuv jarayonlari auditorlik institutining rivojlanishini taqozo etmoqda. Shu nuqtayi nazardan, auditni xalqaro standartlar asosida tashkil etish, risklarga asoslangan audit yondashuvini joriy etish va auditorlik faoliyatining normativ-huquqiy bazasini takomillashtirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida belgilangan. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining iqtisodiy islohotlarni chuqurlashtirishga qaratilgan farmon va qarorlarida auditorlik faoliyatini rivojlantirish, moliyaviy nazoratning samarali mexanizmlarini joriy etish hamda auditorlik xizmatlari sifatini o'shish masalalariga alohida e'tibor qaratilgan. Ushbu normativ-huquqiy hujjatlarda korxonalar faoliyatida moliyaviy risklarni kamaytirish, ichki nazorat tizimini mustahkamlash va audit natijalarining ishonchliligini ta'minlash zarurligi qayd etilgan bo'lib, bu bevosita auditda risklarni baholash va rejalashtirish jarayonining dolzarbligini o'shadi. Shuningdek, **“Auditorlik faoliyati to'g'risida”gi O'zbekiston Respublikasi Qonuni** auditorlik tekshiruvlarini o'tkazishning huquqiy asoslarini belgilab, auditorning mustaqilligi, xolisligi va kasbiy mas'uliyatini ta'minlash bilan birga, auditni rejalashtirish va risklarni baholash zaruratini ham belgilab beradi. Mazkur qonunda auditorlik tekshiruvlari auditorlik standartlariga muvofiq amalga oshirilishi shartligi ko'rsatilgan bo'lib, bu xalqaro audit standartlari (ISA) talablariga mos ravishda audit risklarini aniqlash va baholashni taqozo etadi. Audit jarayonida risklarni baholash masalasi auditorlik faoliyatining markaziy elementi hisoblanadi. Chunki audit riski — bu auditor tomonidan noto'g'ri auditorlik xulosasi berilishi ehtimolini ifodalaydi. Ushbu riskning mavjudligi moliyaviy hisobotlarda muhim xatoliklar bo'lishi mumkinligi bilan bevosita bog'liq. Shu sababli, auditni rejalashtirish jarayonida risklarni to'g'ri aniqlash va baholash auditorlik tekshiruvining hajmi, usullari va muddatlarini belgilashda hal qiluvchi ahamiyatga ega. Prezident farmonlarida belgilangan davlat moliyaviy nazoratini kuchaytirish, yirik xo'jalik subyektlari va davlat ulushi mavjud korxonalarda ochiqlikni ta'minlash talablari auditorlik tekshiruvlarining sifatiga nisbatan talablarni yanada oshirmoqda. Bu esa auditorlardan faqatgina hujjatlarni tekshirish bilan cheklanmasdan, balki

korxona faoliyatidagi moliyaviy, operatsion va nazorat risklarini chuqur tahlil qilishni talab etadi. Aynan shu jarayonda auditni rejalashtirish va risklarni baholash auditorlik faoliyatining samaradorligini belgilovchi asosiy omilga aylanadi. Auditni rejalashtirish — bu auditorlik tekshiruvini samarali va oqilona tashkil etishga qaratilgan tizimli jarayon bo'lib, unda auditorlik resurslaridan optimal foydalanish, muhim sohalarga e'tiborni qaratish va audit dalillarini yetarli hamda mos darajada to'plash ko'zda tutiladi. Xalqaro audit standartlariga muvofiq, puxta rejalashtirilgan audit risklarni kamaytirishga, audit jarayonida kutilmagan holatlarning oldini olishga va auditorlik xulosasining ishonchliligini oshirishga xizmat qiladi. Bugungi kunda O'zbekistonda audit tizimini xalqaro talablarga moslashtirish jarayonida risklarga asoslangan audit yondashuvi tobora keng qo'llanilmoqda. Bu yondashuv auditorlik tekshiruvini formal tekshiruvdan strategik tahlil darajasiga olib chiqib, auditorning kasbiy mulohazasiga katta ahamiyat beradi. Natijada, audit jarayoni korxona faoliyatini chuqur tahlil qilish, ichki nazorat tizimining samaradorligini baholash va moliyaviy hisobotlardagi muhim xatoliklar ehtimolini aniqlashga yo'naltiriladi. Shu bois, auditda risklarni baholash va auditni rejalashtirish jarayonini ilmiy jihatdan o'rganish, uning huquqiy-me'yoriy asoslarini tahlil qilish hamda amaliy jihatlarini yoritish bugungi kunda dolzarb ilmiy-amaliy ahamiyatga ega. Mazkur maqolada aynan ushbu masalalar kompleks tarzda ko'rib chiqilib, audit faoliyatini yanada takomillashtirish bo'yicha ilmiy xulosalar ishlab chiqishga harakat qilinadi.

Audit jarayonida risklarni baholash va auditni rejalashtirish auditorlik tekshiruvining metodologik asosi bo'lib, auditorlik faoliyatining sifatini, samaradorligini va natijalarining ishonchliligini belgilovchi eng muhim bosqichlardan hisoblanadi. Zamonaviy audit amaliyotida risklarga asoslangan yondashuv ustuvor bo'lib, u auditorlik tekshiruvini korxona faoliyatidagi muhim xatoliklar ehtimoli mavjud bo'lgan sohalarga yo'naltirishni nazarda tutadi. Ushbu yondashuv auditorlik resurslaridan oqilona foydalanish, ortiqcha tekshiruvlarni kamaytirish va muhim audit dalillarini yetarli darajada to'plash imkonini beradi. Audit riski tushunchasi auditor tomonidan noto'g'ri auditorlik xulosasi berilishi ehtimolini ifodalaydi. Mazkur risk,

asosan, moliyaviy hisobotlarda muhim xatoliklar mavjud bo'lishiga qaramay, auditor tomonidan ularning aniqlanmasligi bilan bog'liq. Xalqaro audit standartlariga muvofiq, audit riski uchta asosiy tarkibiy qismdan iborat: ajralmas risk, nazorat riski va aniqlamaslik riski. Ushbu risklar o'zaro chambarchas bog'liq bo'lib, auditorlik rejasini ishlab chiqishda kompleks tarzda baholanadi. Ajralmas risk xo'jalik yurituvchi subyekt faoliyatining xususiyatlari, tarmoq sharoiti, operatsiyalarning murakkabligi va boshqaruv qarorlarining sifati bilan belgilanadi. Masalan, murakkab moliyaviy instrumentlar, katta hajmdagi naqd pul operatsiyalari yoki tez o'zgaruvchan bozor sharoitida faoliyat yurituvchi korxonalarda ajralmas risk darajasi yuqori bo'lishi mumkin. Auditor ajralmas riskni baholash jarayonida korxonaning biznes modeli, tashkiliy tuzilmasi, moliyaviy holati va oldingi davrlardagi xatoliklar tarixini chuqur tahlil qiladi. Nazorat riski esa korxonada mavjud ichki nazorat tizimi moliyaviy hisobotlardagi muhim xatoliklarni o'z vaqtida oldini olmasligi yoki aniqlay olmasligi ehtimolini anglatadi. Ichki nazorat tizimining samaradorligi audit jarayonida muhim ahamiyat kasb etib, auditor tomonidan baholanishi shart. Agar ichki nazorat tizimi yetarli darajada rivojlanmagan yoki amalda samarali ishlamasa, auditor audit protseduralarining hajmini kengaytirishga majbur bo'ladi. Shu bois, ichki nazorat tizimini baholash auditni rejalashtirish jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Aniqlamaslik riski auditor tomonidan qo'llanilayotgan audit protseduralari moliyaviy hisobotlardagi mavjud muhim xatoliklarni aniqlay olmasligi ehtimolini ifodalaydi. Ushbu risk auditor tomonidan boshqarilishi mumkin bo'lgan yagona risk bo'lib, u auditni rejalashtirish va audit protseduralarini tanlash orqali tartibga solinadi. Auditor aniqlamaslik riskini kamaytirish maqsadida audit dalillarining hajmini oshiradi, qo'llaniladigan usullarni takomillashtiradi va tekshiruv chuqurligini kengaytiradi. Audit risk modeli ushbu uchta risk o'rtasidagi o'zaro bog'liqlikni ifodalaydi va auditni rejalashtirishda muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi. Ushbu modelga ko'ra, ajralmas va nazorat risklari yuqori bo'lgan sharoitda auditor aniqlamaslik riskini minimal darajaga tushirishga intiladi. Bu esa auditning chuqurlashuvi, qo'shimcha protseduralar va kengroq dalillar yig'ilishini talab etadi. Natijada, auditni rejalashtirish

jarayoni moslashuvchan va risklarga yo'naltirilgan xarakter kasb etadi. Auditni rejalashtirish jarayoni auditorlik tekshiruvining umumiy strategiyasini ishlab chiqish va batafsil audit dasturini tuzishni o'z ichiga oladi. Ushbu jarayonda auditor tekshiruvning maqsadlari, hajmi, muddatlari va resurslarini belgilaydi. Rejalashtirish bosqichida auditor korxona faoliyatini umumiy tushunish, tarmoq xususiyatlarini o'rganish, muhimlik darajasini aniqlash va potentsial risk sohalarini belgilash orqali auditning asosiy yo'nalishlarini shakllantiradi. Risklarga asoslangan audit yondashuvi auditni rejalashtirishda strategik ahamiyatga ega bo'lib, u auditorni eng muhim va yuqori riskli sohalarga e'tibor qaratishga undaydi. Bu yondashuv orqali auditor moliyaviy hisobotlarning barcha elementlarini bir xil darajada tekshirish o'rniga, muhim xatolik ehtimoli yuqori bo'lgan hisobvaraqlar, operatsiyalar va jarayonlarga ustuvorlik beradi. Natijada, audit samaradorligi oshib, auditorlik xulosasining ishonchliligi mustahkamlanadi. Auditni rejalashtirish jarayonida muhimlik (materiality) tushunchasi ham muhim rol o'ynaydi. Muhimlik auditor tomonidan moliyaviy hisobot foydalanuvchilarining qarorlariga ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan xatoliklar darajasini aniqlashda qo'llaniladi. Auditor muhimlik darajasini belgilash orqali audit protseduralarining hajmi va chuqurligini moslashtiradi. Bu esa audit jarayonida resurslardan oqilona foydalanishni ta'minlaydi. Auditda axborot texnologiyalaridan foydalanish risklarni baholash va auditni rejalashtirish jarayonini yanada takomillashtirmoqda. Avtomatlashtirilgan buxgalteriya tizimlari, ma'lumotlar tahlili vositalari va raqamli audit usullari auditorlarga katta hajmdagi ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida tahlil qilish, g'ayrioddiy operatsiyalarni aniqlash va risklarni aniq baholash imkonini bermoqda. Bu holat audit sifatini oshirish bilan birga, auditni rejalashtirish jarayonining aniqligi va tezkorligini ham ta'minlaydi. Umuman olganda, auditda risklarni baholash va auditni rejalashtirish jarayoni auditorlik faoliyatining markaziy bo'g'ini hisoblanib, u auditorning kasbiy mulohazasi, tajribasi va metodologik bilimlariga asoslanadi. Ushbu jarayonning puxta tashkil etilishi auditning sifatli o'tkazilishi, moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini ta'minlash va manfaatdor tomonlarning ishonchini mustahkamlashga xizmat qiladi.

Audit jarayonida risklarni baholash va auditni rejalashtirish masalalari auditorlik faoliyatining nazariy va amaliy jihatlarini o'zida mujassamlashtirgan murakkab va ko'p bosqichli jarayon hisoblanadi. Zamonaviy iqtisodiy muhitda xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyati tobora murakkablashib borayotgani, moliyaviy operatsiyalar hajmi va xilma-xilligining ortishi, shuningdek, axborot texnologiyalarining keng joriy etilishi audit risklarining yangi shakllarini yuzaga keltirmoqda. Shu sababli, auditni rejalashtirish jarayonida risklarni an'anaviy yondashuv asosida baholash yetarli bo'lmay, auditorlardan chuqur tahliliy fikrlash, strategik yondashuv va kasbiy mulohaza talab etilmoqda. Auditda risklarni baholash auditorlik tekshiruvining dastlabki bosqichidayoq auditorning korxona faoliyati, tashqi muhit omillari, ichki boshqaruv tizimi va moliyaviy hisobotlarni shakllantirish jarayonlari haqida to'liq tasavvurga ega bo'lishini nazarda tutadi. Auditor xo'jalik subyektining biznes muhitini o'rganish orqali bozor kon'yunkturasi, raqobat darajasi, tarmoq xususiyatlari, tartibga soluvchi talablar va makroiqtisodiy omillarni tahlil qiladi. Ushbu omillar moliyaviy hisobotlarda xatoliklar yuzaga kelish ehtimolini oshirishi yoki kamaytirishi mumkin bo'lib, ular audit riskining ajralmas tarkibiy qismi sifatida baholanadi. Auditni rejalashtirish jarayonida moliyaviy hisobot elementlari bo'yicha risklarni aniqlash alohida ahamiyat kasb etadi. Auditor aktivlar, majburiyatlar, kapital, daromad va xarajatlar bo'yicha muhim xatolik ehtimolini baholash orqali audit e'tiborini yuqori riskli sohalarga yo'naltiradi. Masalan, baholash subyektivligi yuqori bo'lgan aktivlar, murakkab hisob-kitoblar talab etiladigan zaxiralar, uzoq muddatli shartnomalar asosida tan olinadigan daromadlar auditor uchun yuqori riskli sohalar hisoblanadi. Ushbu sohalarda xatoliklar ehtimoli yuqori bo'lgani sababli, auditorlik protseduralari chuqurroq va kengroq amalga oshiriladi. Auditda ichki nazorat tizimini baholash risklarni baholash jarayonining ajralmas qismi bo'lib, auditorning keyingi harakatlarini belgilovchi muhim omil hisoblanadi. Samarali ichki nazorat tizimi mavjud bo'lgan sharoitda auditor nazorat riskini past darajada baholashi va tekshiruv hajmini qisqartirishi mumkin. Aksincha, ichki nazorat tizimi yetarli darajada ishlamasa yoki umuman mavjud bo'lmasa, auditor aniqlamaslik riskini kamaytirish maqsadida

qo'shimcha audit protseduralarini rejalashtiradi. Shu nuqtayi nazardan, ichki nazorat tizimining dizayni va amalda ishlash samaradorligini baholash auditorlik rejasining asosiy tarkibiy qismi hisoblanadi. Auditni rejalashtirishda auditorlik strategiyasini ishlab chiqish muhim ahamiyat kasb etadi. Auditorlik strategiyasi auditning umumiy yo'nalishini belgilab, tekshiruvning ko'lami, muddatlari va resurslarini aniqlashga xizmat qiladi. Ushbu strategiya auditorlik guruhining tarkibini shakllantirish, mutaxassislarni jalb etish, audit jarayonida foydalaniladigan usullar va texnologiyalarni tanlash imkonini beradi. Natijada, audit jarayoni tizimli va maqsadga yo'naltirilgan tarzda tashkil etiladi. Auditda muhimlik darajasini aniqlash risklarni baholash va rejalashtirish jarayonida muhim nazariy va amaliy ahamiyatga ega. Auditor muhimlik darajasini belgilash orqali moliyaviy hisobot foydalanuvchilarining qarorlariga sezilarli ta'sir ko'rsatishi mumkin bo'lgan xatoliklar chegarasini aniqlaydi. Muhimlik darajasi auditning barcha bosqichlarida qayta ko'rib chiqilishi mumkin bo'lib, bu auditni rejalashtirish jarayonining moslashuvchanligini ta'minlaydi. Muhimlik va audit riski o'rtasidagi o'zaro bog'liqlik auditorlik tekshiruvining chuqurligi va ko'lamini belgilashda muhim metodologik asos bo'lib xizmat qiladi. Audit jarayonida professional mulohazaning o'rni tobora ortib bormoqda. Xalqaro audit standartlari auditorlardan qat'iy qoidalarga rioya qilishdan ko'ra, iqtisodiy mazmunni chuqur anglash va risklarni real baholashni talab qiladi. Bu esa auditni rejalashtirish jarayonida auditorning tajribasi, bilim darajasi va kasbiy etikasiga katta mas'uliyat yuklaydi. Professional mulohazaga asoslangan yondashuv auditorlik tekshiruvini formal tekshiruvdan strategik tahlil darajasiga olib chiqadi.

Raqamli texnologiyalar rivoji auditda risklarni baholash va rejalashtirish jarayonini tubdan o'zgartirmoqda. Katta ma'lumotlar tahlili, sun'iy intellekt elementlari va avtomatlashtirilgan audit vositalari auditorlarga risklarni aniqlashda yangi imkoniyatlar yaratmoqda. Katta hajmdagi ma'lumotlarni tahlil qilish orqali auditorlar an'anaviy tanlama asosidagi tekshiruvdan ko'ra, keng qamrovli va chuqur tahlilga asoslangan auditni amalga oshirish imkoniga ega bo'lmoqda. Bu esa audit risklarini aniqlash aniqligini oshirib, auditni rejalashtirish jarayonining sifatini

yaxshilaydi. Auditda firibgarlik risklarini baholash alohida ahamiyatga ega bo'lib, u auditorlik tekshiruvining eng murakkab jihatlaridan biri hisoblanadi. Firibgarlik bilan bog'liq risklar, odatda, yashirin xarakterga ega bo'lib, ularni aniqlash auditorlardan yuqori darajadagi professional skeptitsizmni talab qiladi. Auditni rejalashtirish jarayonida firibgarlik risklarini hisobga olish, kutilmagan audit protseduralarini qo'llash va nazorat mexanizmlarini chuqur tahlil qilish audit sifatini oshirishga xizmat qiladi. Auditni rejalashtirish va risklarni baholash jarayonida auditorlik hujjatlashtirish muhim o'rin tutadi. Auditor risklarni baholash bo'yicha o'z xulosalari, qabul qilingan qarorlar va rejalashtirilgan audit protseduralarini ishchi hujjatlarda aks ettirishi lozim. Bu nafaqat audit jarayonining izchilligini ta'minlaydi, balki auditorlik tekshiruvining sifatini tashqi nazorat organlari tomonidan baholashda ham muhim ahamiyat kasb etadi. Xalqaro tajriba shuni ko'rsatadiki, auditda risklarni baholash va auditni puxta rejalashtirish auditorlik faoliyatining muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Risklarga asoslangan audit yondashuvi auditorlik tekshiruvini yanada samarali, moslashuvchan va ishonchli qiladi. Natijada, auditorlik xulosasi foydalanuvchilar uchun yuqori darajada ishonchli axborot manbai sifatida xizmat qiladi hamda moliyaviy bozorlarning barqaror rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

XULOSA

Auditda risklarni baholash va auditni rejalashtirish jarayoni auditorlik faoliyatining eng muhim va hal qiluvchi bosqichlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqot davomida aniqlanganki, zamonaviy audit amaliyotida risklarga asoslangan yondashuv auditorlik tekshiruvining sifatini oshirish, resurslardan oqilona foydalanish hamda auditorlik xulosasining ishonchliligini ta'minlashda muhim ahamiyat kasb etadi. Audit riskini tashkil etuvchi ajralmas risk, nazorat riski va aniqlamaslik riski o'zaro uzviy bog'liq bo'lib, ularning to'g'ri baholanishi auditni rejalashtirishning samaradorligini belgilaydi. O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini rivojlantirish bo'yicha qabul qilingan qonunlar va Prezident farmonlari auditni xalqaro standartlar asosida tashkil etish, ichki nazorat tizimini mustahkamlash va audit sifatini oshirishga

qaratilgan bo‘lib, ushbu normativ-huquqiy hujjatlar auditda risklarni baholash va rejalashtirish jarayonining dolzarbligini yanada oshirmoqda. Auditni puxta rejalashtirish auditorlik tekshiruvining hajmi, yo‘nalishlari va muddatlarini aniqlashda asos bo‘lib xizmat qiladi hamda muhim xatoliklar ehtimoli yuqori bo‘lgan sohalarga e‘tibor qaratish imkonini beradi. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, ichki nazorat tizimining samaradorligi audit riskini kamaytirishda muhim rol o‘ynaydi. Samarali ichki nazorat mavjud bo‘lgan sharoitda auditor audit protseduralarini optimallashtirishi mumkin, aksincha, ichki nazorat zaif bo‘lsa, auditor aniqlamaslik riskini kamaytirish maqsadida qo‘shimcha tekshiruv choralari ko‘rishi zarur bo‘ladi. Shuningdek, auditda professional mulohaza, auditorlik skeptitsizmi va zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish risklarni baholash aniqligini oshirib, auditni rejalashtirish jarayonining sifatini yuksaltiradi. Umuman olganda, auditda risklarni baholash va auditni rejalashtirish jarayoni auditorlik faoliyatining markaziy bo‘g‘ini bo‘lib, u moliyaviy hisobotlarning ishonchliligini ta‘minlash, manfaatdor foydalanuvchilarning ishonchini mustahkamlash va iqtisodiy barqarorlikka erishishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shu bois, auditni rejalashtirish va risklarni baholash jarayonini doimiy ravishda takomillashtirish, auditorlar malakasini oshirish va xalqaro tajribani keng joriy etish dolzarb vazifa bo‘lib qolmoqda.

FOYDALANILGAN MANBALAR

1. O‘zbekiston Respublikasi Qonuni. “Auditorlik faoliyati to‘g‘risida”.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti farmon va qarorlari.
Auditorlik faoliyatini rivojlantirish va moliyaviy nazoratni kuchaytirishga oid normativ-huquqiy hujjatlar.
3. International Auditing and Assurance Standards Board (IAASB).
International Standards on Auditing (ISA).
4. Arens, A. A., Elder, R. J., Beasley, M. S. *Auditing and Assurance Services: An Integrated Approach*. Pearson Education.

5. Messier, W. F., Glover, S. M., Prawitt, D. F. *Auditing & Assurance Services: A Systematic Approach*. McGraw-Hill Education.
6. Hayes, R., Wallage, P., Gortemaker, H. *Principles of Auditing: An Introduction to International Standards on Auditing*. Pearson Education.
7. Boynton, W. C., Johnson, R. N., Kell, W. G. *Modern Auditing*. John Wiley & Sons.
8. O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligi va Auditorlar palatasi tomonidan e'lon qilingan uslubiy qo'llanmalar va rasmiy materiallar.